

DET NORSKE MYRSELSKAPS TORVSKOLE

MEDDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAP

1912

10DE AARGANG

REDIGERT AV

TORVINGENIØR J. G. THAULOW

DET NORSKE MYRSELSKAPS SEKRETÆR

KRISTIANIA

GRØNDAHL & SØNS BOKTRYKKERI · 1912

DET NORSKE MUSEUMS FORSKOLE

INDHOLDSFORTEGNELSE

SAKREGISTER

	Side		Side
Aarsberetning 1911, Bergens Myr- dyrkningsforenings	54	Forsøksstation paa Mæresmyren, Det Norske Myrselskaps	43
Aarsberetning 1911, Det Norske Myrselskaps	13	Forsøksvirksomhet, Det Norske Myr- selskaps	24
Aarsberetning 1911, Kristiansands og Oplands Jorddyrkningssselskaps	57	Gjødsling paa myr	62
Aarsberetning 1911, Trøndelagens Myrselskaps	53	Gjødslingsforsøk paa myr.	58
Aarsmøte 1912, Det Norske Myr- selskaps	9	Kolonisation paa myr	30
Aarsmøte 1913, Det Norske Myr- selskaps	204	Kontingent, Skyldig	80
Abonnement for 1913, Indbydelse til	218	Kristiansands og Oplands Jorddyrk- ningssselskaps aarsberetning	57
Anrep, Aleph, ingeniør.	4	Landmandsforbundets utflugt til Det Norske Myrselskaps Forsøkssta- tion 18de juni 1912	116
Asbjørnsen, Peter Christen, torvmester 1812—1912	1	Litteratur	70, 135, 215
Bergens Myrdyrkningsforenings Aars- beretning 1911	54	Luksusbruk av fosforsyre og kali	137
Brændtorv	205	Medlemmer, Nye	39, 72, 80, 136
Brændtorv, Mer	38	Medlemmer, Til Det Norske Myrsel- sksaps	73
Brændtorv, Salg av	205	Myrarealer, Nogen landes.	78
Brændtorv til Kristiania	50	Myrdyrkningsfondet	74
Brændtorvanlæg, Nye	39	Myrdyrkningsfondet, Bidrag til 12. 42- Myrdyrkningsfondets bidragsydere, Til	41
Brændtorvanlægs berettigelse	50	Myrdyrkningsfondets regnskap for 1911	21
Budget for aaret 1912, Det Norske Myrselskaps	20	Myrkonsulent Lende Njaa	76, 202
Det Norske Myrselskap 8, 9, 13, 18, 19, 20, 21, 24, 43, 73, 81, 117	117	Myrstrækninger, Kjøp og salg av	79
Det Norske Myrselskap 1902—1912	203	Myrstrækninger til utlandet, Salg av	45
Driftsplan for aaret 1912, Det Norske Myrselskaps	21	Orre- og Horpestadvand paa Jæderen, Senkning av	211
Formtorv i Skåne, Tilvirkning av	206	Personalia	134
Forsøksstations 4de arbeidsaar 1911, Beretning om Det Norske Myr- selskaps	81	Plantekulturforsøk paa Myr, Indby- delse til at delta i	118
Forsøksstation, Landmandsforbun- dets utflugt til Det Norske Myrselskaps	116	Redaktionen	40, 72, 136, 217
		Regnskap for aaret 1911, Det Norske Myrselskaps.	18, 19
		Regnskap for aaret 1911, Myrdyrk- ningsfondets	21

	Side		Side
Repræsentantmøte, Det Norske Myrselskaps	8	Torvindustrien, Den engelske kulturstreik og	49
Statsbidrag for budgetterminen 1913		Torvindustriens fremtidsmuligheter	47
—1914, Det Norske Myrselskaps andragende om	117	Torvstrø	210
Status pr. 31te december 1911, Det Norske Myrselskaps	18, 19	Torvstrø for landmanden	122
Stavangerutstillingen 1912	120	Torvstrøanlæg i Kristiansands opland	51
Styresmøter	43	Torvstrøets betydning for jordbruget	51
Svenska Mosskulturföreningens 25-aars jubilæum	5	Trøndelagens Myrselskaps virksomhet 1911, Beretning om	53
Svenska Mosskulturföreningens arbejde for myr dyrkningen 1886—1911, Spredte træk av	124	Utstillingen 1914.	44, 78, 119
		Vaatforkulning efter dr. de Lavals metode	79

FORFATTERREGISTER

Øvrige ikke merkede artikler er forfattet av redaktøren.

	Side		Side
Bergens Myr dyrkningsforening	54	Schmidtnielsen, B., ingeniør	206
»För Landtmannahem«	51	Sommerschield, K., landbruksingeniør-assistent	211
Kristiansands og Oplands jorddyrknings selskap	51, 57, 58	»Svenska Torfindustriens Tidskrift«	79
Lende Njaa, Jon, myr konsulent 24, 30, 62, 71, 81, 116, 118, 124, 137	137	Thaulow, J. G., torvingeniør	47, 49
Rasmussen, Arne, ingeniør	122	Trøndelagens Myrselskap	53
		»Ukeskrift for Landbruk«	78

J. P. A. Sjöström.

MEDDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAP

Nr. 1.

Mars 1912.

10de aargang.

Redigert av Det Norske Myrselskaps sekretær, torvingeniør J. G. Thaulow.

TORVMESTER PETER CHRISTEN ASBJØRNSEN 1812—1912

NAAR man nu feirer hundreaarsmindet for eventyrfortælleren P. Chr. Asbjørnsens fødsel, da bør det heller ikke glemmes, at Asbjørnsen var en av foregangsmændene paa torvbrukets og myrkulturens omraader i vort land.

Tiden omkring midten av forrige aarhundrede var som bekjendt en periode, da bestræbelserne for landets materielle opkomst var mange. Ogsaa myrsaken stod dengang paa dagsordenen, og Asbjørnsen blev en av denne saks første forkjæmpere.

Likesom Asbjørnsen samlet sine eventyr og sagn, mens han flasket omkring i skog og mark og myr, saa var det ogsaa her han lærte at forstaa betydningen av de værdier som ligger i vore myrstrækninger.

Under sin studietid i Tyskland, hvor Asbjørnsen i en moden alder blev utdannet som forstmand, hadde han ogsaa hat anledning til at sætte sig ind i torvmyrenes utnyttelse og søkte derfor at indføre forbedringer i torvdrift og myrdyrking her hjemme. Endnu den dag idag kan man se frugterne herav mange steds i vort land. Særlig skal nævnes almenningernes torvdrift paa Hedemarken.

I aaret 1864 blev Asbjørnsen, dengang 52 aar gammel, ansat som torvmester og leder av statens torvdriftsundersøkelser eller som det officielt het: »*Bestyreren af Offentlige Undersøgelser til Fremme af en forbedret Torvdrift*«. Som saadan blev han staaende, indtil han i 1876 tok avsked, hvorefter stillingen blev ophævet.

Allerede i aaret 1856 utgav Asbjørnsen sin første myrbok, nemlig: »Om Myrdyrking«, tildels en oversættelse av et svensk pris-skrift av C. G. *Indebetou*. I aaret 1864 utkom Asbjørnsens mest bekjendte bok paa dette omraade: »Torv og Torvdrift«. Samtidig skrev han artikler om myrsaken i »Norsk Landmandsbog«, for hvilken han var redaktør. Saaledes kan nævnes en beskrivelse av »Heimdalsmyrene«

bearbeidet sammen med professor dr. *Th. Kjerulf* og i 1869: »Om Torvbrug og Torvbrændsel«.

Naar man nu læser disse verker, da maa man forbauses over Asbjørnsens fremsyn, og hvor meget der i de tiders bestræbelser har betydning for nutiden. Han skriver saaledes om myr dyrkning i almindelighet, om dyrkning av fjeldmyrer og om skogkultur paa myr og utaler blandt andet: »En sak av den vigtighet og betydning, som myr dyrkning er for Norge, tiltrænger en omhyggelig, mangesidig og utførlig belysning, og det maa derfor uten tvil være til sakens fremme, at der med omhu og skjønsomhet blir samlet og paa prent utgit et utdrag av skrifter og avhandlinger til oplysning og veiledning for norske myr dyrkere. Derved vil de kunne forberedes til at nyde større gavn av den veiledning i arbeidet selv, som der siden kan bli anledning til at faa, og denne vil naturligvis baade lønne sig bedre og kunne nyttes saa meget bedre, naar det tilsvarende eller det, der under visse omstændigheter er det passelige, kan paavises i trykt skrift, som siden kan bli en i mange tilfælder god hjælper og raadgiver at ty til.« — —

Som den praktiske forstmand hadde han ogsaa et aapent blik for at erstatte brændved med torv. »Eftersom skogene avtar og forsvinder, og det blir mer ondt for ved og kostbarere at faa den, blir man efterhaanden nødt til at se sig om efter erstatningsmidler. Av saadanne vil utentvil torven i fremtiden i flere av landets egne komme til at bli av likesaa megen vigtighet, som den nu allerede er paa Vestlandet og flere steder i det nordenfjeldske, hvor der enten ikke findes skog, eller hvor den er altfor sjelden og kostbar til at brukes til brændsel«. Et andet sted siges der: »Saalænge der endnu er en del skog igjen, og vedprisen ikke stiger til altfor urimelige høider, er det imidlertid altid vanskelig at skaffe torven indgang, hvor den ikke før har været kjendt og brukt. Fordommen og det uvante ved en sak øker og ophober altid vanskeligheter for tiltaket og bruken«. — — — — »Mangesteds i vore høifjeld, hvor der nu paa grund av brændselmangel aldrig kan være tale om sæterdrift, vil denne med fordel kunne fremmes og utvides, om det lykkes at finde god torv, og i den korte sommer deroppe gjøre den brukbar til brændsel«.

»Imidlertid blir det i almindelighet en trang og en nødvendighet at vælge det brændsel, som ligger nærmest, og som forholdsvis er det billigste og bedste. Praksis vil ogsaa altid foretrække det, som koster mindst og gir den sterkeste hete. Et par eksempler fra det daglige liv vil oplyse dette. Den der har en god torvmyr i nærheten under saadanne veirlagsforhold, at det ikke er vanskelig at faa torven tør, handler som en stor ødeland, om han istedenfor at skjære torv og bruke torvbrændsel reiser flere mil bort i almenninger eller eiendomsskog for at hugge og kjøre hjem ved. Kjørselen alene eller sagningen og op hugningen koster mer, eller under alle omstændigheter likesaameget som hele torvskuren. Noget lignende gjælder om sætereiere, der paa hesteryggen fører ved milevidt til sæters, eller som uke efter uke lar sæter-

folket fare ut i fjeldet for møisommelig at rive rabb og ener, mens gode torvmyrer ofte ligger like ind paa buvæggen, og der ellers intet er iveien for at utnytte torven end de uhensigtsmæssige skorstenene og kokeindretningene, man nu har.« — — — —

»Vil man grunde en større torvdrift, er det nødvendig at ta hensyn til *vedpriser, kulpriser og avsætningsforhold, torvens brukbarhet og brændværdi, torvleiets indhold eller mægtighet samt omkostningerne ved utveitning, torvens utvinding, førsel osv.*« — — — —

»Hvor man vil indføre bruken av torv, maa det være og bli en hovedregel, at den kun er tilraadelig, naar en likesaa stor mængde brændsel kan faaes billigere av torv end av kul.« — — — —

»Av den største betydning er nu torvens almindelige bruk til brændsel. Større og større vil ogsaa denne bli for de indre egne og for sæterbruket i høifjeldet, eftersom skogene minker, vedskogsrester svinder, bjerk og dvergbjerk rives op og gaar ut, tømmerprisene stiger, og tekniken begynder at ta torven i sin tjeneste.« — — — —

Meget av dette er som skrevet for vore dage!

Asbjørnsens beskrivelser av myrdrknings- og torvberedningsmetoder er i hovedsaken de samme som nu, idet det jo for det meste kun er i detaljer, at der i de senere aar er indført væsentlige forbedringer. Vi vil derfor anbefale alle interesserte at anskaffe sig Asbjørnsens avhandlinger om myrdrkning og torvdrift, da der kan være meget at lære. Enkelte av dem findes endnu i bokhandelen.

Til sine myrundersøkelser konstruerte Asbjørnsen et myrbor, der blev forarbeidet hos *C. Blunck* i Kristiania. Dette blev senere benyttet av torvgeologen professor *Blytt* under hans torvmyrundersøkelser og paa den maate kjendt i utlandet, hvor det blev kaldt »Blytts torvbor«. Med større ret skulde det været kaldt »*Asbjørnsens torvbor*«. Det er nu den mest benyttede og paalideligste myrborkonstruktion over hele jordkloden.

Asbjørnsen hadde samlet adskillig utenlandsk faglitteratur vedrørende torvdrift og myrdrkning, hvoriblandt bøker helt fra begyndelsen av det forrige aarhundrede. Denne værdifulde boksamling blev for nogen aar siden av Landbruksdepartementet overlatt til Det Norske Myrselskap og er indlemmet i selskapets bibliotek.

Peter Christen Asbjørnsen var født i Kristiania den 15de januar 1812 og døde sammesteds den 6te januar 1885¹⁾

¹⁾ Clicheen til foranstaende billede er velvillig utlaant av *Gyldendahlske Boghandel, Nordisk Forlags Hovedexpedition A/S*, Kristiania.

INGENIØR ALEPH ANREP

DEN bekjendte konstruk-
 tør av *Anrepmaskinen*
 avgik ved døden i Hel-
 singborg den 26de de-
 cember 1911. Anrep var
 født i Stockholm 1845 og
 blev først utdannet som
 officer. Allerede fra aaret
 1868 begyndte han at in-
 teressere sig for torvindu-
 strien og var fra 1875 til
 1880 ansat som Jernkonto-
 rets torvingeniør. Derefter
 opholdt han sig i 20 aar
 fra 1880 til 1900 i Rusland,
 hvor han har indlagt sig
 store fortjenester av torv-
 industriens utvikling og be-
 lønnes herfor med en
 russisk statspension. Anrep

kom tilbake til Sverige, netop som torvindustriens nye opblomstring
 begyndte og bragte paa markedet de udmerkede torvmaskiner, hvorav
 flere er i bruk her i landet. De første levertes av *Munktells mek. Verkstad*,
 Eskilstuna, og de senere av *Åbjørn Anderssons mek. Verkstads A/B*,
 Svedala. Før sin død fuldførte Anrep tegninger av en ny torvmaskine,
 der selv i rotopfyldte myrer skal kunne grave op og lægge ut torven
 automatisk. Tegningerne er indkjøpt av den kanadiske regjering, og
 det antages, at maskinen vil bli færdig til at prøves i løpet av kom-
 mende sommer.

Anrep hadde ogsaa fortjenesten av at ha faat istand og de første
 aar ledet den svenske torvskole, hvor flere norske torvteknikere har
 faat sin utdannelse. Hosstaaende billede er tat av Det Norske Myr-
 selskaps sekretær under et besøk paa torvskolen i Markaryd aaret 1907.

I torvindustriens historie vil ingeniør Anreps navn længe mindes.

hundreder, naar myr dyrkningen er rigtig utført? — Er det sandt, at de værdiløse mosemyrer indeholder et raamateriale for tilvirkning av et strømiddel, som kan bli en værdifuld eksportartikkel og som, hvis det kommer til at bli mer almindelig anvendt inden vort eget land, skulde kunne forebygge tap av plantenæringsstoffer i den naturlige gjødsel til en værdi, som repræsenterer millioner av kroner, et strømiddel, som for byernes renovation og sanitære forhold kan bli av uberegnelig værdi? — Er det tilslut sandt, at brændtorvens store betydning for at spare vore skoger og formindske stenkulsimporten ikke er tilfulde forstaat og paaagtet? — Da er det i sandhet glædelig, at der er stiftet en forening, som vil opta alle disse spørsmåal og søke at sprede kundskap derom rundt omkring i landet«.

De første 2 aar omfattet foreningens virksomhet kun det sydlige og mellemste Sverige, senere blev virksomheten utvidet til at omfatte hele landet.

I aaret 1897, da »Svenska Mosskulturföreningen« med vaakent blik for myrkulturens utvikling allerede hadde oparbeidet sig en anseet position paa dette omraade, uttalte *C. von Feilitzen* i et foredrag følgende, som ogsaa kan være av interesse for vore forhold:

»Vistnok hævedes røster som mente, at vi hadde kunnet dyrke myrer længe forinden »Svenska Mosskulturföreningen« saa dagens lys, og at den saaledes var fuldstændig unødvendig. Vistnok paastod mange med ukyndighetens skraasikkerhet, at myr dyrkning aldrig kunde gi økonomisk vinding, og at hele virksomheten saaledes var skadelig. Enkelte forklaret foreningens virksomhet som slet og ret humbug og forutsa, at foreningen snart skulde komme til at gaa ind. Men, mine herrer! Den gaar tiltrods herfor stadig fremover. Ved ærlig arbeide har den lykkes at vinde tillid, og vi faar haabe, at den dag aldrig skal komme, da den svenske jordbruker taper interessen for, at de frostlændte, vandsyke myrer, som nu møter øiet, skal kunne omskapes til aker og eng, og stedse rikere avlinger erholdes paa de opdyrkede myrer. At sprede kundskap om hvordan dette skal kunne opnaaes med de bedste økonomiske resultater er netop »Svenska Mosskulturföreningens« formaal.«

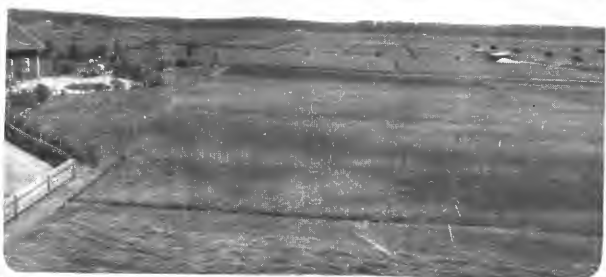
Foreningens indtægter var det første aar 315,75 kr. Efter 5 aars forløp var de steget til 24634 kr. og efter yderligere 5 aar til 39198 kr. og var i aaret 1911 67550 kr.

Medlemsantallet var det første aar 178, det femte aar 2195 og det tiende aar 3256. Senere har medlemsantallet holdt sig heromkring.

I september 1886 utsendtes det første prøvenummer av »Svenska

Administrationsbygningen i Jönköping. Buste av C. von Feilitzen.
En del av vegetationsgården.

Flahult forsøkstation: Myren som den var, inspektørbolig og endel av den opdyrkede myr.

Torestorpsmossens forsøksfelt: Utsigt over forsøksfeltet og forvalterbolig.

Mosskulturföreningens 'Tidskrift«, som fra januar 1887 er utkommet med 6 hefter aarlig.

Vi skal senere i en særskilt artikel gi en mer utførlig utredning av »Svenska Mosskulturföreningens« fortjenstfulde virksomhet til myr- dyrkningens fremme.

Her skal kun omtales, at foreningen ogsaa har bidrat adskillig til fremme av torvbruket. Denne side av saken har allerede fra første stund været forutsat som en del av foreningens virksomhet, idet der i en anmerkning til lovenes første paragraf opplyses at: »Ved myrkultur forstaaes ikke alene myr dyrkning, men ogsaa myrenes anvendelse for tilberedning av brændtorv, torvkul og torvstrø«.

Allerede i 1886 henstillet foreningen til statsbanerne om at ned- sætte jernbanefragten paa brændtorv og torvstrø. En henstilling som blev gjentat i 1888 og 1900.

I aarenes løp har foreningen deltat i talrike utstillinger, hvor ogsaa torvindustrien er blit anskueliggjort.

Paa foreningens kemiske laboratorium er utført en række under- søkkelser av brændtorv og torvstrø, og i foreningens tidskrift indtages hyppig artikler til opplysning om torvindustrielle spørsmal. Desuten er der utgit særskilte brochurer, hvoriblandt kan nævnes »Brännstorffrågan« i 1900 og flere avhandlinger om torvstrø.

Paa foreningens høstmøter har torvindustrien som oftest været behandlet.

I aaret 1900 ansøkte foreningen statsmagterne om bidrag til an- sættelse av en torvingeniør, idet de daværende høie kulpriser som be- kjendt hadde bidrat til en øket interesse for torvindustrien. Tor- vingeniøren forutsattes at bli foreningens tjenestemand i fuld forstaaelse av, at al utnyttelse av myr bør være samlet under en administration, ti først derved blir samarbeidet mellem myr dyrkning og torvbruk effek- tivt. Statsmagterne indsaa nødvendigheten av at ha en torvingeniør og bevilget pengene, men besluttet samtidig, at torvingeniøren skulde ansættes som statens tjenestemand, sorterende direkte under Landbruks- departementet. Der er nu ansat 5 torvingeniører, og det var altsaa »Svenska Mosskulturföreningen«, som tok initiativet hertil. Derimot blev ikke foreningens henstilling om at samle alle myrsakens interesser under ett styre imøtekommet.

DA Det Norske Myrselskap for 9 aar siden blev stiftet, var vi saa heldige i »Svenska Mosskulturföreningen« at ha et forbillede, hvorefter vi kunde indrette os og av hvis erfaringer vi kunde lære. I de forløpne aar har vi stadig været i et for os meget værdifuldt sam- arbeide.

Som bekjendt er der endnu mange problemer at løse paa myr- dyrkningens og endmer paa torvindustriens omraader, og vi som følger med i utviklingen rundt om i verden vet, at Sverige og »Svenska Moss-

kulturföreningen« indtar en ledende stilling i bestræbelserne for at fuldkommengjøre myrstrækningernes utnyttelse.

Idet vi altsaa lykønsker »Svenska Mosskulturföreningen« med 25 aars jubilæet og takker den for alt, hvad den har utrettet, vil vi samtidig uttale ønsket om fortsat fremgang og utvikling for myr dyrkning og torvindustri.

DET NORSKE MYRSELSKAPS REPRÆSENTANTMØTE

MØTE i Det Norske Myrseleksaps representantskap avholdtes i Kristiania Haandverks- og Industriforenings lokale torsdag den 8de februar kl. 11 fm.

Der var fremmøtt 12 representanter og styresmedlemmer. Desuten var sekretæren og myrkonsulenten tilstede.

Møtet lededes av formanden, godseier *C. Wedel-Farlsberg*.

Styret fremla aarsberetning og aarsregnskap for 1911 samt myr dyrkningsfondets regnskap for 1911, hvorfor meddeltes ansvarsfrihet. Driftsplan og budget for 1912 blev vedtat og henvises herom i det efterfølgende.

Til medlemmer av styret gjenvalgtes:

Statsminister *Gunnar Knudsen*, Borgestad pr. Porsgrund.

Statsraad *J. E. Mellbye*, Nes i Hedemarken.

Fabrikeier *J. Kleist Gedde*, Kristiania.

Øvrige medlemmer av styret er:

Godseier *C. Wedel-Farlsberg*, Atlungstad, Ottestad.

Sogneprest *J. Walnum*, Kristiania.

Blandt styrets medlemmer gjenvalgtes som formand godseier *C. Wedel-Farlsberg* og som næstformand statsraad *J. E. Mellbye*.

Til varamænd for styret gjenvalgtes:

Stortingsmand, distriktsingeniør *M. Leegaard*, Kristiania.

Godseier *Kai Møller*, Thorsø pr. Fredrikstad.

Docent *J. Th. Landmark*, Kristiania.

Skogdirektør *M. Saxlund*, Kristiania.

Til revisorer gjenvalgtes:

Ingeniør *A. Bergan*, Breiskallen.

Fabrikeier *C. Hennig*, Gjøvik.

Som varamand for revisorerne gjenvalgtes:

Redaktør *Joh. Enger*, Gjøvik.
